

karty inf. t. 102
 21

poprzedni nr M-256/865

1034

Imię:
Rochowiak Maria

85-669 Bydgoszcz

**Pomorze
ODR**

**+ Rochowiak Franciszek
ps. Franciszek, „Andrzej”
„Zaklicki” krypt. „II/A”**

M-256/865 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

..... Rochowiak Franciszek

..... J: M-256/865 Pom. ....

..... Pom. ODR

I./1. Relacja k. 7 s. 1-7

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację k. 3 s. 1-4

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ... —

IV. Korespondencja

.....

.....

.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 68

VI. Fotografie dział i homo grafii

1/1. Relacja - Kochowiak Franciszek

1. Relacja autorstwa Tadeusza Zalewskiego z Arch. G. Zawackiej, rękop. - wptył sierpni 1979 k. 1 s. 1
2. jak wyżej, rękop. przekazany przez Bolesławę Zalewską 14.11.1989, rękop. oryg. k. 1 s. 2
3. Fragmenty relacji Józefa Śliwowskiego, ksero rękop.; oryg. w J: 02-51/660 Pom. - Toruń k. 2 s. 3-4
4. Relacja Lidii Śliwowskiej z przedsiernika 1969, napis ksero k. 3 s. 5-7

Relacja „Zakłiki”

W okresie okupacji Rochowiankowie mieszkali w Tomnie przy ul. Głuchowskijskiej nr. 161 w podwórzu na strychu. To skromne mieszkanko kryło w sobie tajną wiec podziemną, Maria Rochowianka w przeddzień aresztowania męża wyjechała do Bydgoszczy po odbiór lekarstwa dla podziemnia. To powrocie ob domu i wiadomości o aresztowaniu męża Maria natychmiast zniszczyła wszystkie dokumenty konspiracyjne.

Przedostatni okres okupacji dla rodziny polskich był szczególnie ciężki, to też i Maria Rochowianka ubolewała na brak mąki i cukru dla dzieci. Jednak mimo sytuacji w schemacie organizacyjnym działów administracji w podziemiu nigdy nie korzystała w korzyściach chlebnych z Opieki Społecznej dla dzieci polskich. W jednej z rozmów matczystka na temat Kłopotów w zaopatrzeniu Rochowianka odpowiedziała żonie, — „i takym Polakom starca to i uam też musi wystarczyć przydat na kartki”. Wyprawa wspomnieć, że Rochowianka ps. „Zakłiki” należała do ludzi bardzo sumiennych, prawych i oddanych w sprawie stozionej przysiędze w podziemiu. W 1944 r. 23. 11. Maria była aresztowana. Gestapowcy osiadałszy, że mąż jej odebrał sobie życie w celi więz. żona bezskutecznie odprowadzała za męża. Gestapo w Tomnie przy ul. Bydgoskiej nr. 39 zamknięło Marię Rochowiankę do Obozu w Oranienburgu (mimo, że była w ciąży).

Franciszek Rochowianka konspirował się w byłej Oficerskiej Szkole Artylerii w Tomnie przy ul. Łobieskiej, pracował w kółkach centralnego opowierzenia w charakterze palacza. W tym kompleksie budynków pracował Crestan Bakowski ps. „Osa”. Bakowski był zatrudniony przy budowaniu akumulatorów dla Wehrmachtu. Akumulatory były nie dotadowane o 35%, a za niedopłatowanie, — zostali rozstrzelani jeden z nadzorem i otwieraniem Wehrmachtu. W sierpniu 1944 roku hitlerowcy rozpoczęli budowę linii obronnej przed nadchodzącym frontem wschodnim nad niecką Łączyca.

Podleg pod nadzorem Niemców przymusowo budowali bunkry, okopy przeciw czołgów i strzeleckie. To przedsięwzięcie związało wszystkich mężczyzn polskich, między innymi kopali okopy w Ostrołęce i w Brzozie F. Rochowianka, P. Jazwiński i inni. F. Rochowianka (z zawodu dziennikar) ps. „Zakłiki” Delegat Olegowej Delegatury Rządu na Pomoc, aresztowany przez Gestapo 17. 11. o godz. 4-tej 1944 r. Był ochronianym kolegami przez siebie z 21 na 22. 11. i zamiat na kratach piwnicznych Gestapo w Tomnie przy ul. Bydgoskiej 39. Relacja sprostowana w Gestapo, która była wydana H. Kierżantkiewiczka estonka AK. Złotki gestapo pochowało na Cmentarzu Komunalnym w Tomnie przy ul. Głuchowskijskiej dnia 27. 11. 1944 r. w grobu 85A. Mogiła wykopał grabieżnik Rydzkiński.

Franciszka Rochowiak z zawodu dziennikarz pracował w Strażniczej Pracowni, w okresie międzywojennym, od 20 marca 1902 r. w okresie okupacji był palaczem w kółkach w l. Oficerskiej Szkole Artylerii w Tomnie. Rochowiak mieszkał w Tomnie przy ul. Grudziądzkiej Nr. 161 - na stryżku zajmował zions i sygnalem pokreślił z kucharką.

Arrestowany był w pomieszczeniach wano o godzinie 4-tej 17 listopada 1944 r.

Porabiał z życia i zarobek na krótkich dniach w piwnicy gestapo w Tomnie przy ul. Bydgoskiej Nr. 39.

odebrał sobie życie ^{w łoboku} 21 na 22 listopada 1944 r.

Został jego gestapo pochowano na cmentarzu komunalnym w Tomnie przy ul. Grudziądzkiej dnia 27 listopada w ewentual - Nr. grobu A 85,

Można wykopat groby Rydzyskiej.

Maria Rochowiak przed dniem aresztowania miała wyjeżdżać do Bydgoszczy w sprawie Arzumania lekarz dla podziemia. Po powrocie do domu - miała mieć od sąsiadów o aresztowaniu maria, katechizacji i z uiszczona wszystkie dokumenty konspiracyjne.

23 listopada 1944 r. aresztował gestapo żonę Rochowiaka Marię i zapytał ją, że może odebrać sobie życie w celi więc ona będzie odpowiedzialna za siebie. Gestapo w Tomnie przewiezło siostrę Rochowiak do obozu w Oranienburgu, a jej siostrę siedziatą w obozie w Potulicach k. Bydgoszczy.

19 lito. - sierpnie aresztowania w Jurozetanie ^{Kostuska} ~~Kostuska~~; wielu innych siostrzeńców w administracji podziemia przebiegły na teren Tomnia i dotychczas to Kneumicki i w listopadzie Franciszka Rochowiaka Rochowiak czeka rotownie najbliższych współpracowników zginęła śmiercią, kołakera w gestapo.

Z teorii dokumenta Tadeusza Zale wotung
pofw przekazał Wolwe 14 XI 89
Zalewski

Oryginał zob.teczka
Józef Skowroński Insp. Toruń

3

pięno było do pobliskiej stacji Harryrid i tam wykupili
bilet do Torunia. Najważniejsza rzecz, że w Ładunkiem kompro-
mutaryzm przewidzianym bezpieczeństwa przez pierwszą kontrolę.
Drugą przyczyną miało być "Kobiernie". Głównym przyczyną
w miernym przemocach miernego i miernego konspiracyjnego
i materiałem obciążającym, przynajmniej wśladnik kolijony -
Kierem dla powołania dyspozycji służbowych pracowników
kolijony - Polakowi. Przewodnik wśladnik mnie do rąk,
głównie materiałem sprowadziwszy was przybytu Kierem i miernym.

Widział postać, w którejmi stykałem się bezpośrednio
w służbie konspiracyjnej na terenie Torunia - było to mi
i prawnie osoba in. Rochowiaka, bezpodległego mojego rządu,
pełniącego funkcję podziemnego kierownika promorskiego.
Podał on na posterunku jako patriotę - konspirator. Wymówił
w sierpniu 1944 r. przez gestapo na terenie Torunia w wyniku
jakiegoś błędnej nieustalonej zdrady zginął w łachach przy
ul. Rydygorskiej - nie pamiętam ani słowa o swoich współpracownikach
z relacji sprzątańki - Polki, która była wtyczką organizacyjną
w toruńskim gestapo, dowiedzieliśmy się, że in. Rochowiak był
strasznie katowany, że w czasie niepaństwa deptali mu po piersiach,
bili bykami i kopali i t.p. Rochowiak okazał się chara-
kterem twardym, po prostu bohaterem, bo wiedząc wiele
o aparacie konspiracyjnym AK - mimo zadawanych mu
cierpienia nie zdradził nikogo i niczego. Był to działacz
konspiracyjny przemyślny i ruchliwy, spotykałem go na odprawach,
szachach i u kolegów na zebraniach. Przypominam sobie
jak zjawiał się wieczorem w mieszkaniu Popolewskiego przy
ul. Stowarskiego i chwili, gdy odbywał się rozmowa
interesach nowo-robotniczych ludzi. Widziałem go przy ulicy

Otrzymał z r. 200. Tecka
Józef Sikorski 1939. Toruń

46

ul. Riklaniskij « mieszkanie Jana Cichbaka, przedwojennego
sierżanta szpitala wojkowego. Był również obrony na ul. Krasinski,
którego charakteru sobie bliżej nie przypominam, « mieszkanie
prywatnym nie wyjąwszy już akowca Ludwika Polnianka
przy ul. Krasinskiego. Ja spotykałem się « nim Sturbo
pewnie na wolnym pomitku: bardzo często na Wirtę,
miejscem punktem kontaktów był obrony Plac Artystów.
niejednokrotnie też odbierałem dysponuje i składaniem
sprawozdania « mieszkaniach prywatnych. Poznałem go jako
człowieka wrażliwego, odważnego i jako rufa niezwykłe
czujnego i dysponującego jakimiś doskonałym wywiadem.
Wiedział naprzykład, kiedy wyjeżdżałem i kiedy wracałem
do Torunia « moich wypraw « tenm. Zdumiewał mnie
zanimier umiarkami, którzy « odbiorców raportów nie zastęguje
na to, aby go « dalszym ciągu wspierać, choć ten
człowiek nigdy nie chciał komu wytykać raportów. Stosował
zarazę wytykania raczej tylko Polakom, którzy nie byli
ciężko dotknięci i którzy nie stopyli « antragu « na « rolnictwie ».
Pamiętam wypadek wytykania pewnemu raportowi Polakowi
zamieszkanemu przy ul. Okrężnej w Toruniu. Przy najbliższym
spotkaniu Rochowiak - nim mu stopyłem sprawozdanie wrócił
mi uwagę, że tam nie należy dawać, bo odbiorca stopył
« antrag ». Fakt ten świadczy o tym, że jaką gorliwą czujnością
kontrolował on kroki aktywnistów. Był to konspirator « kowci i kowci
wraz twarde, bezkompromisowy Polak. Pochodził ze środowiska
robotniczego, pracował przed wojną w mydlarni w « Obrona
Ludów » w Toruniu.

Trzeciokrotnie silnym przekonaniem, była dla mnie
brwaśna biurokracja konfidantów gestapo w Toruniu, « który to

Tereza Insp. Toruni - jst
toru

Październik 1969r.

5

Relacja Lidi Sliwowskiej

Okręgowy Delegat Rządu " Zaklicki " prowadził na Pomorzu kampanię pomocy rodzinom i działaczom polskim , przedsięwziął również wywiezenie-a-raczej-wykradenie wywozić a raczej wykradać dzieci polskie z obozu w Potulicach i Bydgoszczy . Wiosną 1943r "Zaklicki " wyekspediował dwie kobiety nazwisk nie pamiętam pracujące w podziemiu do obozu w Potulicach , aby z zadrótów wywiozły dziecko na wolność . Po przybyciu kobiet do obozu w Potulicach zgłosiły się u wachmana stojącego na posterunku u wejścia bramy.

Po okazaniu wachmanowi kartki z nazwiskiem dziecka i nawiązaniem rozmowy - oczywiście w języku niemieckim , kobiety doszły do wniosku , że z wachmanem można dojść do porozumienia i na tą samą kartkę z nazwiskiem /dziecka/ powtórzyć przyjazd po odbiór następnego dziecka . Po odszukaniu dziecka według nazwiska na karteczce w obozie z wśród mnóstwa dzieci od lat sześciu do lat dwunastu , udało się względnie szybko załatwić formalności . Wychodząc z obozu przez bramę koleżanki na pożegnanie wachmana wręczyły dyskretnie paczuszkę na co posterunkowy odpowiedział aufwiderzej-do zobaczenia .

Kartka z nazwiskiem dziecka wróciła do " Zaklickiego " po paru dniach mąż mój ps. " Skrzat" powrócił od "Zaklickiego" z kartką do domu i powierzył mi wyprawę do obozu po następne dziecko . Przekazane mi informacje przez moje poprzedniczki o wyrwaniu dziecka z obozu zagłady oraz porozumienie z wachmanem nadzorującym w obozie miały posłużyć mi w ułatwieniu kontaktu z nadzorującym tego strasznego widoku w obozie . Do współpracy konspiracyjnej dobrałam sobie marię Polniaszek. Pewnego umówionego dnia wyruszyliśmy z Torunia do Potulic przez Bydgoszcz. W podróży byliśmy pewne osiągnięcia swych zamierzeń. Po przybyciu do Potulic i zbliżeniu się do bramy obozu zorientowałyśmy się według rysopisu , że na posterunku stoi inny wachman . Odważne pewne siebie władające językiem niemieckim dobrze , zaczęłyśmy rozmowę z posterunkiem , okazując kartkę z nazwiskiem, że przybyliśmy do obozu otrzymać dziecko,

by je zabrać do domu i wychować na dobrego Niemca . Wachmanowi mimo, że nie znajomy rozmowa nasza przypadła mu do gustu. Wszyscy troje zadowoleni z chwilowego zrozumienia się Wise Niemiec mówi , że nie jest wstanie tego nazwiska wywołać od bramy a posterunku opuścić nie może , więc dla ułatwienia odszukania dziecka zgodziłyśmy się same wejść do obozu . Gdy zamknęła się brama obozu za nami otaczał nas inny świat ludzie widma skaniających się na nogach o twarzach zboląłych , pozapadanych policzkach, wystających nosach i głębokich oczodołach patrzących nie ufnie na nasze sylwetki jakbyśmy również i my były z innej planety . Najbliżej nas stłoczyły się może główki dziecięcych wpatrujących z utęsknieniem swoich matek utraconych . Widok tych dzieci był przeraźliwie przykry i wprost nie ludzki. Dzieci były strasznie wycieńczone buzie miały pozapadane , a cera ich była szaro sina bo tej rozpaczliwej nędzy głodu tych istot niewinnych hitlerowcy jak na ironię dopuścili do strasznego stanu ubranka na dzieciach które nie pokrywały ciała . Stojące przed nami chłopcy czy dziewczynki wstydzące się zakrywały sobie rączkami brzuszki i pośladki. W rozmowie z dziećmi spojżałam w dal obozu , a z pośród wynędzniałych i pochyłych sylwetek wyłoniły się dwie twarze opaske w mundurach czarnych , wysokich czapkach ze znakiem trupiej czaszki i na kołnierzu SS. Na widok hitlerowców zatrzesły nam się nogi w kolanach , zbliżyli się oprawcy do nas i zapytali jak żeście tu weszły i co wy tu szukacie. Ja oczywiście energicznie z torebki wyjąłam kartkę z nazwiskiem dziecka i podałam SS manowi i powiedziałam że chcę zabrać dziecko do siebie by dać mu pewne wychowanie wskazane . Gestapowcy przytaknęli i jeden z nich powiedział to zaraz poszukamy tego nazwiska . I rzeczywiście przepytali wszystkie dzieci i żadne się nie zgłosiło . W czasie poszukiwania przez hitlerowców nazwiska umieszczonego na karteczce ja i Maria czułyśmy się jak w kaźni przyjmujące kąpiel biczów wody gorącej to znów na przemian wody zimnej . Teraz stanęło dwóch dżbów przed nami i zapytali no i co po co żeście tu przyszły i perfidnie zapytali nas chcecie tu zostać- no miejsce jest dla was . Ja zdobyłam się na trochę odwagi i starałam się przekonywać szkopów o możliwości pomyłki nazwiska dziecka. Być może swoją ~~perwers~~ perrswazją złagodziłam złość siepaczy faszystowskich i po długich wywodach wprost wyrzucili nas za bramę obozu . Do domów swych powróciłyśmy jak rzeczywiście z drugiego świata .

Wyprawa do obozu w Potulicach po dzieci zawiodła i niedużo brakowało a byśmy dzieliły los więzionych Polaków .

Po wydostaniu się poza obóz zauważyliśmy kolumnę więźniów prowadzonych przez wachmanów na teren budowy baraków . Nasunęła mi się myśl , że możnaby podrzucić małe zawiniątka paczek żywnościowych więźniom pracującym poza obozem . Następne nasze wyprawy ograniczyły się do podrzucania paczek obok obozu możliwie w zaroślach i krzaczkach skąd więźniowie wybierali skradając się pod różnymi pozorami

Sliwowska

Przepisał z rękopisu Michał Ojczyk
Toruń 9 marca 1998r

II. Materiały uzupełniające relację
- Rochowiak Franciszek:

1. Nota biograficzna, [w:] Forycki Edward,
Sudzie w ODD „Seteka”, Bydgoszcz
1990, s. 22-23, kserokop. k. 1 s. 1
2. Grochowina S., biogram „Rochowiak
Franciszek”, [w:] Stow. biograficzny
konspiracji pomorskiej 1939-1945,
Toruń 2004, z. 6, s. 130-132, kserokop. k. 2 s. 2-4

ROCHOWIAK FRANCISZEK

pseudonim "Franciszek", "Zaklicki", urodził się 21 marca 1901r z ojca Andrzeja.
ukończył Wydział Prawa Uniwersytetu Poznańskiego.
Z zawodu był dziennikarzem.

Wiosną 1941 roku, Antoni Antczak pseudonim "Adamki" Okręgowy Delegat Rządu na Pomorzu, mianował po zaprzysiężeniu - Rochowiaka Kierownikiem Ekspozytury z siedzibą w Toruniu.

Ekspozytura między innymi rozwijała szeroko zakrojone propagandę prasową polegającą na kolportażu gazet:

- Zachodnia Straż Rapoltej,
- Ziemię Zachodnią
- Głos Serca Polakiego

Do obowiązków Kierownika Ekspozytury należało również skłanianie okresowych sprawozdań z działalności ODR-u na Pomorzu na ręce Okręgowego Delegata - Antoniego Antczaka.

22 listopada 1944r Rochowiak został aresztowany przez gestapo w Toruniu.

Jego niezłomna postawa nieujawniania w czasie śledztwa działalności konspiracyjnej, spowodowała, że po ciężkich torturach pozostał się z życiem w celi więziennej 23 listopada 1944r.

Później został odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi /Ministerstwo Obrony Narodowej w Londynie 30 grudnia 1949r/.

8 grudnia 1944r Maria Rochowiak jako wdowa, została aresztowana przez gestapo w Toruniu. Była zaszczona na pobyt w KO ORANIENBURG.

*Forycki Edward ps. "Kiers"
Ludwie z ODD "Zakolka", Bydgoszcz
1980r.*

Czasowo, z powodu zaawansowanej ciąży /7 mies./ została umieszczona 22 grudnia 1944r w obozie w Potulicach, z tym że po rozwiązaniu miała być przeniesiona do Oranienburga, a dziecko miało pozostać w obozie.
Zajęcia obozu w Potulicach 25 stycznia 1945r przez wojska polsko-ewiewskie uwołniło Rochowiacką z koszar życia niemieckiego.

Rochowiak Franciszek ps. „Franciszek”, „Frank”, „Zaklicki” (1901–1944), kierownik Ekspozytury Urzędu (Biura) Okręgowej Delegatury RP na Kraj (ODR) w Toruniu.

Urodzony 21 III 1901; syn Andrzeja. Brak bliższych danych o jego dzieciństwie i młodości. Ukończył Wydział Prawa Uniwersytetu w Poznaniu. W okresie międzywojennym pracował jako dziennikarz. Aktywnie działał w Narodowej Partii Robotniczej, a potem w Stronnictwie Pracy (SP).

W czasie okupacji mieszkał w Toruniu przy ul. Piaskowej, a następnie Grudziądzkiej 161. Pracował jako palacz w kotłowni byłej Oficerskiej Szkoły Artylerii w Toruniu. Po klęsce wrześniowej 1939 rozpoczął działalność konspiracyjną w Wydziale Administracyjnym organizacji „Grunwald”. Wiosną 1941 w mieszkaniu Wojciecha Patyrasa w Toruniu odbyło się konspiracyjne zebranie z udziałem przybyłego z Warszawy

130 *SBK P 1939-1945, Toruń 2004, s. 6*

3

działacza SP Antoniego Antczaka ps. „Adamski”, „Dyrektor” oraz miejscowych członków tejże partii: Feliksa Antczaka, Kazimierza Ceranowicza, Bronisława Krzemińskiego, W. Patyrasa i Franciszka Rochowiaka. Wtedy zapadły decyzje odnośnie do składu zespołu przyszłej Okręgowej (Pomorskiej) Delegatury Rządu RP na Kraj. W lipcu 1941 A. Antczak, otrzymawszy nominację na stanowisko Okręgowego Delegata Rządu na Pomorze, powierzył kierownictwo Ekspozytury Urzędu (Biura) RP na Kraj w Toruniu F. Rochowiakowi. Jednocześnie pełnił on funkcję zcy naczelnika Wydz. Administracyjnego ODR. Odpowiedzialny był za utworzenie oraz funkcjonowanie terenowych komórek Delegatury na Pomorzu Gdańskim. Dzięki jego zaangażowaniu znacznie rozbudowane zostały struktury ekspozytury pomorskiej. Jedną z pierwszych czynności organizacyjnych „Franciszka” było zorganizowanie głównych ośrodków pracy konspiracyjnej w terenie, tj. obwodów, które obejmowały po kilka powiatów. Utrzymywał łączność z Okręgowym Delegatem Rządu na Pomorzu, urzędującym na stałe w Warszawie oraz nadzorował finanse. Przygotowywał też kadry przyszłej administracji państwowej na Pomorzu oraz zbierał materiały informacyjno-wywiadowcze. Kolportował dostarczaną z Warszawy prasę podziemną, m.in. wydawane przez Delegata Rządu „Zachodnie Ziemie Rzeczypospolitej”, „Zachodnia Straż Rzeczypospolitej” oraz drukowany na Pomorzu „Głos Serca Polskiego”. Dużą wagę przywiązywał do prowadzenia akcji pomocy społecznej. Według relacji Tadeusza Zalewskiego ps. „Nałęcz”, „Jur”, kmdta Rej. Aleksandrów Kujawski, a od marca 1944 kmdta Obw. Nieszawa AK, wiosną 1941 F.R. przewodniczył zebraniu w mieszkaniu Ludwika Polniaszka w Toruniu przy ul. Krasieńskiego 128, na którym powołano Wydz. Opieki Społecznej ODR. Osobiście zajmował się dystrybucją środków pieniężnych przekazywanych z Warszawy na potrzeby osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, m.in. dla rodzin poległych, pomordowanych, wysiedlonych, przebywających w niewoli lub przymusowo wcielonych do wojska. Na początku 1943 przekazał T. Zalewskiemu ok. 10 tys. marek na potrzeby opieki społecznej. Na terenie Torunia zapomogi pieniężne z funduszków przekazywanych przez „Franciszka” rozprowadzał wśród polskich rodzin m.in. Józef Śliwowski ps. „Skrzat”. F.R. zalecał, ażeby zasiłki wypłacać tylko tym Polakom, którzy nie byli „eindeutschowani” i nie złożyli wniosku o wpis na nln. W 1942 doszło do konfliktu między F.R. a Bolesławem Lipskim, Naczelnikiem Wydz. Bezpieczeństwa ODR, który zabronił pracownikom swego Wydz. wpisywać się na nln. Doszło również do sporów na tle podziału kompetencji. B. Lipski nie chciał zgodzić się na podporządkowanie czterech pionów Wydz. Ekspozyturze Delegata. Zgłaszał również zastrzeżenia do sposobu finansowania Wydz. przez szefa Ekspozytury. Do różnicy zdań doszło także w sprawie publikowania nazwisk zbrodniarzy niemieckich, czemu sprzeciwiał się F.R. Z kolei szef Ekspozytury zgłaszał uwagi co do zdominowania Wydz. Bezpieczeństwa przez przedstawicieli SP. Za pośrednictwem łączników posiadał kontakty we wszystkich ważniejszych miastach byłego woj. pomorskiego. Jego łącznikami byli m.in. Urszula Eckert, W. Patyras oraz Tadeusz Nowak, który otrzymał od F.R. szyfr, gdzie alfabet zastąpiono cyframi. Funkcję szyfrantki pełniła Julia Bartoszevska,

4

pracująca jednocześnie w wywiadzie AK. Utrzymywał dobre stosunki z Okr. Pom. ZWZ-AK, m.in. prowadzono wymianę informacji na różnych szczeblach. Za pośrednictwem J. Śliwowskiego współpracował z kmdt. Insp. Toruń AK Bolesławem Pietkiewiczem ps. „Krzysztof”, „Żbik” oraz kmdt. Garn. AK S. Stankiewiczem ps. „Butler”. Pozostawał także w stałym kontakcie z mjr Józefem Chylińskim ps. „Bolesław”, „Kamień”, szefem sztabu Okr. Pom. AK. Po wybuchu Powstania Warszawskiego i zerwaniu łączności z kierownictwem Delegatury Okręgowej w Warszawie kontynuował prace Ekspozytury ODR w Toruniu. W sierpniu 1944 przymusowo pracował przy budowie okopów w Otłoczynie i Brzozie. W listopadzie 1944 z grupą najbliższych współpracowników został aresztowany przez toruńskie gestapo i uwięziony w celi przy ul. Bydgoskiej 39. Pomimo tortur stosowanych w śledztwie nie ujawnił działalności ODR na Pomorze. Dnia 21/22 XI 1944, chcąc ratować życie najbliższych współpracowników, popełnił samobójstwo w celi więziennej. Pochowany został na cmentarzu komunalnym w Toruniu przy ul. Grudziądzkiej.

Pośmiertnie odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi (1949) oraz Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski (1990).

Po śmierci F. Rochowiaka gestapo aresztowało jego żonę Marię. Pomimo zaawansowanej ciąży, została osadzona w obozie w Potulicach, gdzie przebywała do końca wojny.

APAK, T. problemowa pt. „Okręgowa Delegatura Rządu RP na Pomorze”; tamże T.: Antczak A., Bagiński M., Eckert U., Nowak J., Nowak T., Nowicki S., Pietkiewicz B., Rochowiak F., Rochowiak M., Śliwowski J., Wiśniewski Z., Zalewski T.; Chrzanowski B., *Konspiracja rządu RP na Pomorzu w latach 1939–1945*, Gdańsk 1992, s. 45, 46; Ciechanowski K., *Ruch oporu...*, passim; Forycki E., *Ludzie...*, s. 22–23; passim; Górski G., *Okręgowa Delegatura Rządu RP na Pomorzu*, Pomerania 1988, nr 11, s. 40; Górski G., *PPP...*, tenże, *Pomorska Okręgowa Delegatura Rządu RP – „Piaski”, „Mewy”, „Zatoka”*. *Zarys struktury organizacyjnej i funkcjonowanie w latach 1939–1945*, *Zapiski Historyczne* 1990, z. 2–3, s. 43–44, 47, 51, 52; tenże, *Powstanie Okręgowej Delegatury Rządu RP na Pomorzu Gdańskim*, *Zapiski Historyczne* 1998, z. 3–4, s. 73–90; Jaszowski T., *Więzi organizacyjne Komendy Okręgu AK Pomorze z Okręgową Delegaturą Rządu*, *Kalendarz Bydgoski* 1992, s. 144–147; Komorowski K., *Leksykon...*, s. 20, 132, 133, 163; *Okreg Pom. AK w dok...*, s. 17, 87, 107, 111; *Polskie Państwo Podziemne 1939–1945. Przywódcy Polskiego Państwa Podziemnego Okręgu Pomorze w latach 1939–1945*, *Przywódcy Polskiego Państwa Podziemnego na Pomorzu i Kujawach*, Toruń 2000, s. 6; *Terenowe struktury...*, passim; *Walka podziemna...*, passim; Waszkiewicz Z., *Z dziejów ruchu oporu w Toruniu i powiecie toruńskim podczas okupacji hitlerowskiej*, *Rocznik Toruński* 1980, s. 66, 67.

Sylwia Grochowina

T: M-256/865 Pom.

ODR

Rochowiak Franciszek
V. karty informacyjne
k. 68

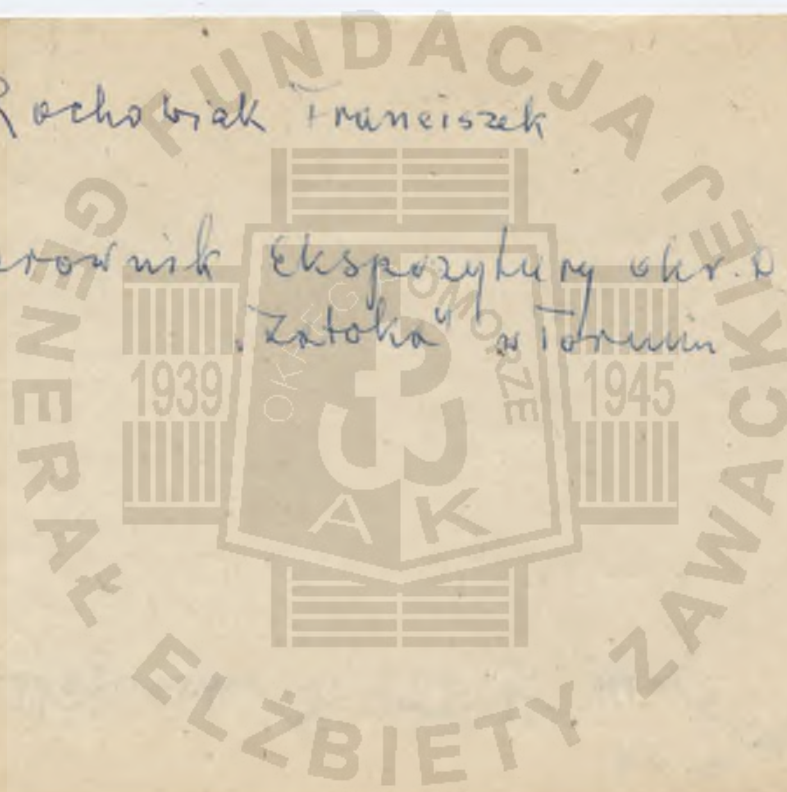

+ Rochowiak Franciszek

ODR
Tormy
2

Kierownik Ekspozytury okr. P. R.
Zatoka w Toruniu

T

M-256

ODR Tom
3

+
X-1944 Rochowiak Franciszek „Lakielis” Andry

zob. rel. 255 - Nowak Jan

córka Nowaka: Zamorski Feliks

Toni, ul. Kochanowskiego 6 m 7

w październ. 1944 r. awansowany z Kaczińskiego
i Cyrankowskiego, po 3-ech dniach popitani
sewulacyjstwu

Rochowiak Fr
zab Wankwicz s 66

Termin 4

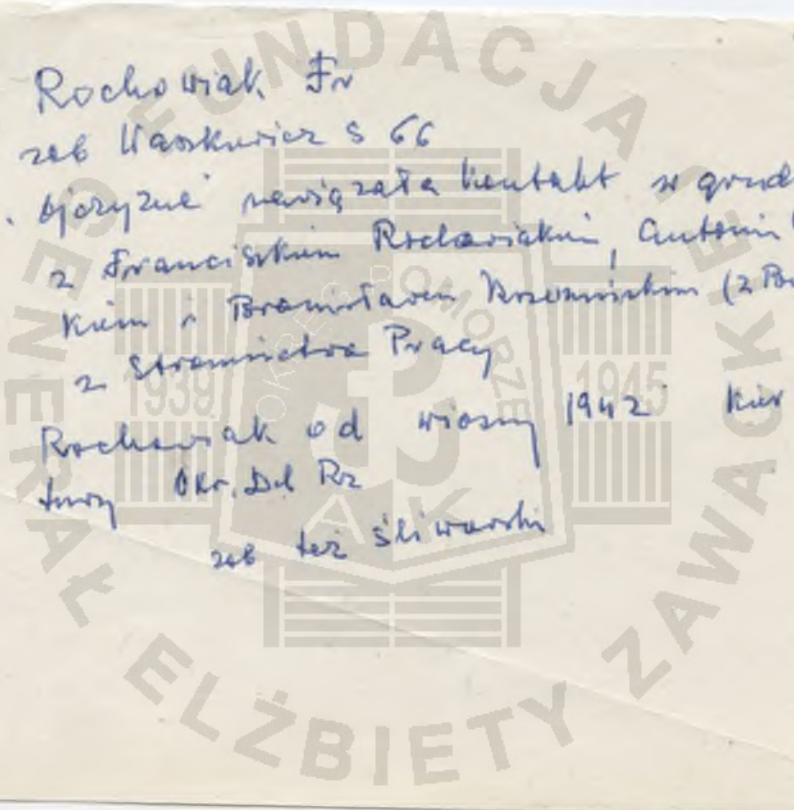
• Goryzue nawiązata kontakt z gromadzin 39
z Franciszkiem Rochowickim, Antonim Antere-
kiem i Bronisławem Kozłowskim (z Porytej)
z Stronnictwa Pracy

Rochowiak od wiosny 1942

Kier ekspozy

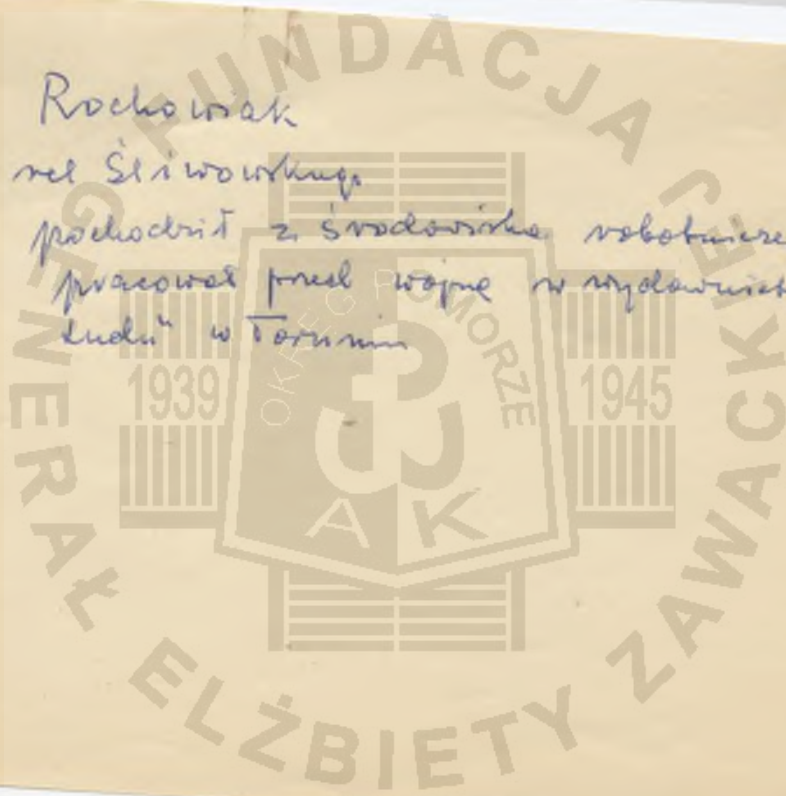
Amoy Okr. Del Roz

zab też Sliwowski

Rochowiak
rel. Śliwowski
podobnie z środowiska robotniczego
pracował przed wojną w wydawnictwie „Obrona
Ludu” w Toruniu

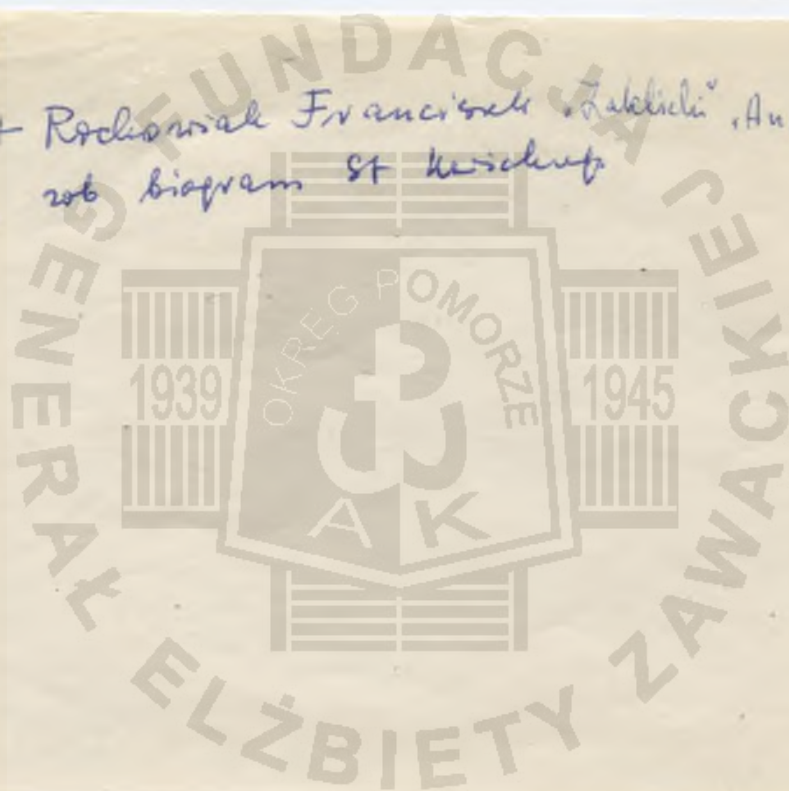
Toruni
Del. Ps 5

M. 256

+ Rodzina Franciszki "Kobielicki" "Austrij" 6
zob. biogram s. 10

Tarnobrzeg

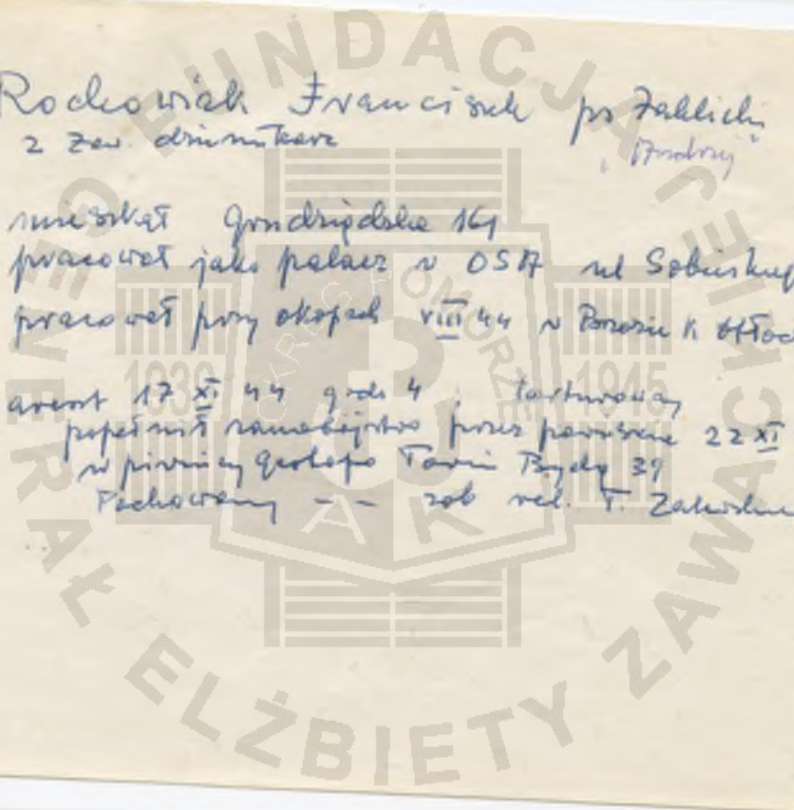

+ Rodionich Franciszek ps. Zolichin
2 zes. dinnikare
ps. Zolichin
Petrov

Tan
00R
7

miastka Grodnyskaja 169
pracował jako palacz w OSA na Sobieskaja
pracował przy okopach VIII 44 w Pomorsku k. Hłoczyń 20

arrest 17 XI 44 godz 4 taktowniczy
przebieg z rannymi i rannymi przez powiat 22 XI 44
w pierwszym zastępie Tawny Budy 39
Pochodzący -- zob. rel. T. Zaleskiego

Tomni 8

+ Rochowiak Franciszek, Zaklicki
okw. Del. Rr. po Ciernobylu, zee Anteraka
bardzo energiczny działacz
T. Zaluski, który był delegatem na pow.
kierowca, miał z nim częsty kontakt
przyjmował dwie strony przemysłu na
wspieranie rodzin awenturzystek - opisy
specjalne.

Rochowiak rozbudował wyjazd Delegatury,
Gankiwicz był kierownikiem sieci towarów
kraj - potem ZWZ

K. Kucharski 8x

+ Rochowiak Franciszek
ps Zaklicki

Str Del. Rydca
9

zab puzkne wumianke w rel B Zaleski
o opiece spat ODR

awent. w Toruniu przy ul. Poydgoskiej 39
dn 17 XI 1944 w o godz 4 rano

(przebiegajacy w piwnicy Gostepo w Toruniu)

prochowiec emerytowan kom w Toruniu
puz Gostepo

przy ul. Goudzijskiej dn 27 XI 44

nr grobu A 85 grabarz Rydca

Rochowiak F. (i.m.n.)

Bydgoszcz
ODR

10

- zastępował Antczaka - ps. "Adamski" tworząc w Toruniu ekspozyturę ODR. Otrzymane od Antczaka fundusze przekazywał w dół. Był przeciwnikiem sanacji i nie chciał współpracować z AK.

Zob. tom 23 - Stutthof, nr. 83, S. Nowicki

K.Woj.

Rochowiak A. (i.m.n.)

Bydgoszcz
ODR

AA

- bał się sanacji - (tak samo jak Rochowiak F. -
może to ta sama osoba).

Zob. tom 23 - Stutthof, nr. 83, S. Nowicki

K.Woj.

24.

Delegatura Prasy¹⁹
Toruń

Franciszek Rochowiak

(Zarys Słacki, Polityka Wewnętrzna "Zest. Zest. Ser. II" - ca 1985 str. 113 k. III i IV)

W kierownictwie Delegatury występował Główny jego udział-
ny kolega ze Stronnictwa Pracy Franciszek Rochowiak. Był
to dobry konspirator i dzielny bohater. W sierpniu 1944 r. został
aresztowany. Tak go torturowano, że bledł się, że w końcu
całkowicie jego wstrząsanie, powrócił mu w celę.

T

M. 256

ODR Totin

13

+ 3-1944 Rochowiak Franciszek, Żablicki, Audrey

zob. nr. 255 Nowak Jan

v paříž. 1944 aresalovaný z Krasnickým
i Cyrano vězení, po 3-letém držení popelnic
stanojstvos

rel. córki Nowaka: Zamorska Feliksa
Totin, ul. Kochanowskiego 6 m7

+ Rochowiak Franciszek

ODR¹⁴
Tomii

ps. "Franciszek", "Zaklichi"

Dziennikarz. Wiosną 1941 został kierownikiem Ekspozytury Rządu w Toruniu. Aresztowany 22 listopada 1944 przez gestapo zmarł następnego dnia w więzieniu.

Żródło i artykuł J. Jaskowiak, "Kim byli", Dziennik Wierosny w 85 (8823) 2.05-3.05.1990, s. 3
R. Karp.

15.
ODR
Toruń

Roehowiak Franciszek

ps. "Franciszek"

współpracownik Antoniego
Antczaka

Źródło: artykuł J. Jaskowiaka,
"Kim byli", DW nr 85 (8823)
2.05-3.05. 1990 s. 2

L. Karp

T

M-256

002 TORU nr

16

Rochniale Franciszek ps. "Zalwiche"
Wojewoda Okręgowy Delegowany Rządu na Pomoc
Rozstrzelany w Warszawie przez Gestapo przy ul. Bydgoskiej 39
dn. 17 X 1944. o potr. 4 rano. Ma brata w więzieniu
W gestapo przebiegł samobójstwo. Po śmierci po gestapo na
amentem komunistycznym w ul. Grudzińskiej 41 dn. 27 XI
w grobu A 85. Mojili wykopali grob w Rydzynie
w ul. Zaleskiej Bolestaw ps. "Grypa"

BYDGOSZCZ
ODR

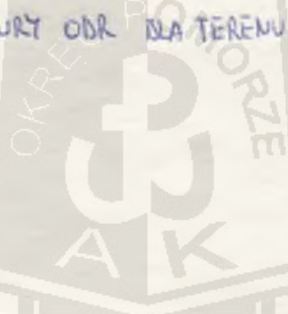
17

ROCHOWIAK FRANCISZEK

ps. „ZAWICKI”

SZEF EKSPozyTURy ODR DLA TERENU POMORZA,

1939

1945

ZOB. KALENDARZ BYDGOSKI 1992
ART. TADEUSZA JASZOWSKIEGO, STR. 144, 146

R.M.

Rochowiac Franciszek

zob. rel. M. Baginski M-134

ODR.
~~18~~ 18

Pełnit obowiązki podziemnego urzędnika pomocniczego
Był obecny na zebraniu akowców w prywatnym
mieszkaniu Polniarska przy ul. Sio-
wackiego, w pobliżu ul. Reja w Tomnie.

Rochowiac spadł w ręce gestapo i zginął w
łuchach gestapowskiego więzienia przy ul. Bydgoskiej
w Tomnie. Nie ujawnił nikogo ze swoich współ-
pracowników, z A

FUNDACJA Forum

18

Rochowiak Franciszek działacz stronnictwa
Pracy w Toruniu, kierownik ekspedycji Charyzmy
delegatowy Prace w Toruniu. Inwentary
+ Inwentary 1944 r., zamocowania w Toruniu
i Toruniu.

ELŻBIĘTY ZAWA
AK

Cielonowski str 174

(+)

ODR

Rochowiat
Franciszek ps. "Zaklicki"

20

Ważne ekspozytura - Toruń

Okresowej Delegatury w Bydgoszcz i Wąsławice

Archiwum, w tym 44 r. przed powstaniem
miejscowości i nie byłoby papieru -
miejscowości i cel

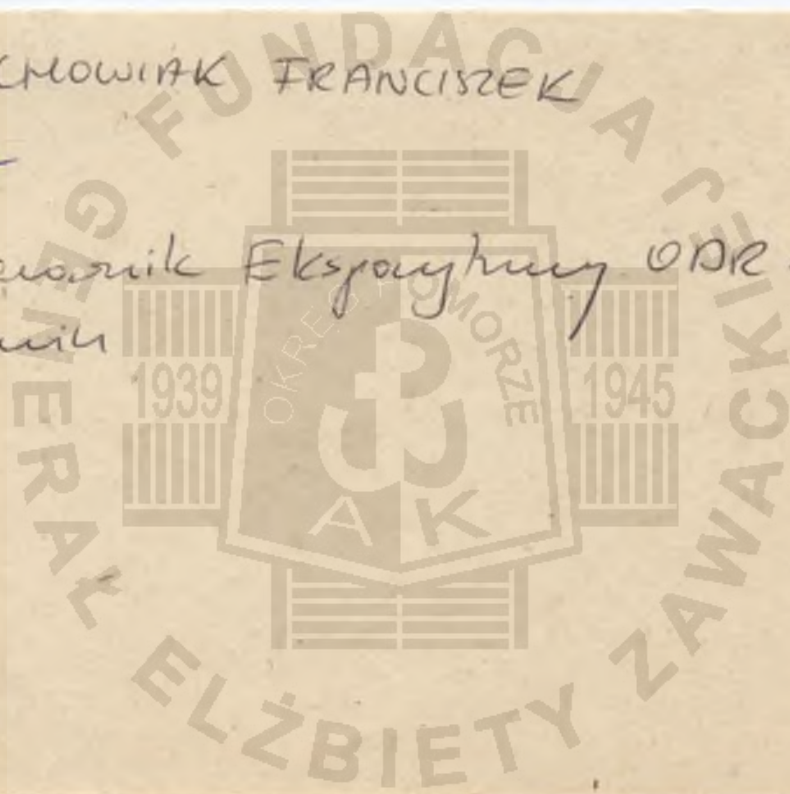
SOŁMOWIAK FRANCISZEK

ODR
21

+

Kierownik Ekspozytur ODR w T6-
miech

GiG

38
Forum
ODR

Rochowiake Franciszek

zob. ref. J. Janki: "Pamięści ODR"

str. 4 - Pracami Delegatury Obrotowej kierowali... Antoni
Antkowiak oraz szereg dziennikarzy Franciszek
Rochowiake

str. 6 - Na konspiracyjnym zebraniu (wiosna 1941r.)
A. Antkowiak przedstawił się jako Delegat Obro-
towy, poinformował o celu utworzenia Ekspozy-
tury w Toruniu i wyznaczył Franciszka
Rochowiake na jej kierownika

4-24p.

Tomii 23
F. Rodzowski ②

Str. 8 - Nie wyliczono, ~~zanim~~ iż Franciszek Rodzowski formalnie był zastępcą rektora Wydziału Administracyjnego.

Str. 11 - Franciszek Rodzowski, po obmyśleniu nominacji z ręką Auteraka z dużą energią przystąpił do organizowania Ekspozycji. Pravidopodobnie formalnie występował jako zastępca dyrektora Wydziału Administracyjnego. W jego obsłudze porostawały sprawy techniczne, a więc technologia i finanse. Do jego zadań należało też

H. S. J.

F. Rochowiak ③24

str. 11 c.d. - kierowanie rozbudowa, poneregulacji komite-
tyzacji Ekspozytory; dobieta pracownikow ko-
miorek terenowych.

Str. 12 - W Wydziale Administracyjnym Rochowiak
ukonczy prawdopodobnie trzy obwody: Tomisz,
Bydgoski i Gdanskogodzicki.

Str. 13 - Izumiem niezony F. Rochowiakiem a
Inspektorem Rejonowym z Tomisz B. Piellawicem
byl Jozef Lisowski, Sierat... W porozumieniu
pochwalnie 19417. wyznaczy "Rochowiak" do B. Zipskiego

Str. 16 - Ryzykujemy, nie by uwaza az do przesady,
pnieczenie przez B. Zipskiego zarady, by
ostrod podrozadnych lice bylo osob wpisany

W lipcu

F. Rochowiak (4)

Str. 16d - we tw. Miemiechle listy Karolowa, stało się przyczyną jego nieporozumień z F. Rochowiakiem

Str. 17 - Wszystkie fakty które obecnie wskazują na to, że nie było wyodrębnionego Wydziału Opieki Spół., natomiast całością tej akcji kierował obywatel Sam Rochowiak

Str. 18 - W końcu 1944 r. w Gornim aresztowany został F. Rochowiak ze względu na współpracownika B. Kromińskiego i K. Czerwiniereu... Został z wyłączeniem innych rozprawy nie przesłany.

O Del. Rz²⁶

Rochowiak Franciszek

organizator ekspozytur
Okręgowego Delegata

inf. G. Górski - Nowosie, sierpień 1988.

Rochowski Franciszek „Zaklichi”

Forma
D.R. 27

w Kier. Stronnictwa Pracy 1937-39

rol. K. Cielicki n/2, 121, 213, 216-218, 282, 285, 379

ODR 98
✓ Toruń

+ Rochowiak Franciszek
dotychczasowy ^{razem z żoną} kierownik informacji naukowej
Polskiego Radia w Bydgoszczy
uczestniczył w odprawie ODR w Bydgoszczy
ul. Świątekowska

rel. 583 - Ekerst Urszula

A

FUNDACJA

verte 00R 29' AK

ROCHOWIAK FRANCISZEK ps. "Franciszek"
Zaklicki" Ukraiński prawnik na Ukrainie Polubajskicie
był dziennikarzem. Wiosną 1941 r. został rapiny-
sionem przez Antona Antona i uciekł do
przez niego kierownika Zakł. j. Ekspozytory
Rogde z niechcą w domu. Wydawał i kol-
portował m.in. "Zachodni Stron Doplity", "Zie-
mie Zachodnie" i "Głos Serey Polniwego".
Arestowany 22.11.1941 r. przez komunistę gestapo, a wy-
niku torturacji został umarł następnego dnia
w więzieniu celi. Jego żona Maria aresztowana

8 grudnia i starano na polych w KZ Oramen-
burg. Z uwagi na wysoko nadawania
ciężki (7 mierz.) starano je starano w ob-
zie w Podulicach, gdzie szczególnie dostrzeżone
wyrzolenia.

Łódź: Jaskwiak J.: Kinn byli? D. Wier. 1990
nr 85 z 2.05 3.1-3.

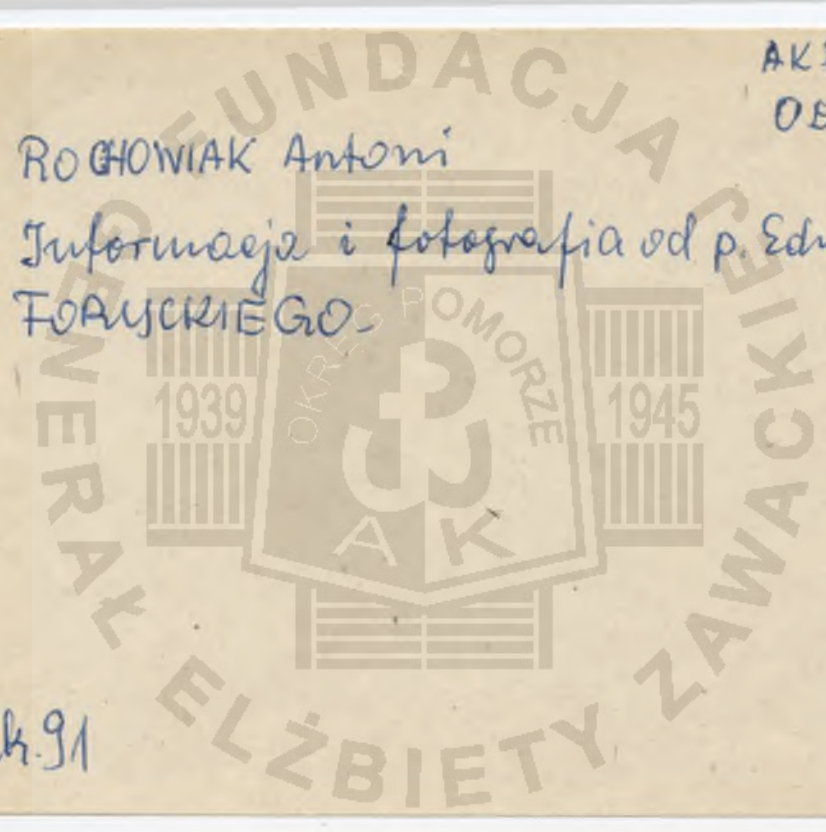
A-2ak.91

A

AK Półn.
OBR 30

ROGHOWIAK Antoni
Informacja i fotografia od p. Edwarda
FOAYCKIEGO.

A. Zach. 91

Toruń
ODR

31

Rochowiało

podziemny wice-wojewoda pomorski
brat m. in. rubricat i konspiracyjnym
zebraniu i mieszkania przy Polniarska
przy ul. Stowackiego, w pobliżu ul. Reja,
Został później aresztowany przez gestapo,
mieszkańcy i torturowany w gmachu
gestapo w Toruniu przy ul. Rydgalskiej.
Nie zdradził nikogo. Na Cześću Bogini-
skiej nie mogą wytrzymać maltretowania,
bezwzględnie się w pionierach gestapo.

zob. K.: Boginińska Cześću (jej relacja) - K-520
i rel. Boginiński elucydują - M-134

KP/93

Torelli 32

Rochowicki Franciszek

nie bardzo duży współpracę z AK gdzie
jako zdecydowany przeciwnik sandaży, uważał
że cała ludność powinna być sprzyja

rel. S. Nowickiego - t. 23, Stutthof, s. 84 (dow-
hod. w Arch. Ali)

KP-III/93

Rochowiak F

Toruń 33
ODR

- ps. "Zaklicki"

- członek konspiracyjnego Stronnictwa Pracy.

Brał udział w spotkaniu wiosną 1941r. w Toruniu,
na które przyjechał z Warszawy Antoni Antczak.

Celem spotkania była organizacja ekspozytury

Okręgowej Delegatury Rządu.

Kierownikekspozytury ODR w Toruniu do VIII.1944r.

A Gąsiorowski, "Geneza ...", str. 115

K.Wojt./VI.94.

ODR 34

ROCHOWIAK FRANCISZEK ps. „Zaklicki”

Z-ca Delegata Okręgowego Rządu na Pomorzu,
przebywający stale w Toruniu. Kontaktonał się z
nim Delegat Okręgowy A. Antczak stale przebywający
w Warszawie. Odlegwał dużą rolę w trybunku Admi-
nistracji Zastępczej na Pomorzu, obok K. Cerańskiego,
i B. Krzemimskiego.

Zr.: B. Chrzanowski, Konspiracja rządu RP w regionie
nadbaltyckim (1939-1945), [w:] Walka podziemna...,
s. 141.

MGr' 1994

Rochowiec Franciszek
"zakłcki"

Powoniel
Towul
ODR

35

- szef Ekspozytury Urzędu Delegata
Olwogowego.

Brać udział w organizacji Administracji
Zastępczej (AZ)

Arentowany przez gestapo w Toruniu w Łowicy
1944 r. Popelniał samobójstwo

B. Chrzanowski, "Konspiracja ...", str. 45, 46, 48
K. Wojt/VI.94. 49,

ODR
36

ROCHOWYAK FRANCISZEK

2ob.t. Gruss Jozef - ko, M-24

JJx11/94

ODR
37

ROCHOWIAK FRANCISZEK
ps. „ZAKLICKI”

Saet Ekspozytury Urzędu Delegata
Okręgowego za Delegatury Amorska.
Urządował w Tomnie.

AK na Tomnie, s. 64

1944

ODR

38

ROCHOWIAK FRANCISZEK "ZAKLICKI FRANCISZEK"

ODR

Szef Ekspozytury ODR na Pomorzu.

Józef Sliwowski ps. "Skrzat" był łącznikiem Rochowiaka z B. Pietkiewiczem - Inspektorem Rej. AK w Toruniu.)

Sliwowski jako inspektor ODR w Obw. toruńskim - od połowy 1942r. - otrzymywał od Rochowiaka konkretne instrukcje i dyspozycje przed i po odwiedzinach (po złożeniu odpowiednich relacji) u pełnomocników powiatowych ODR w Grudziądzu, Chełmnie, Brodnicy i Wąbrzeźnie. Pełnomocnikom, oprócz wskazówek Ekspozytury, przekazywał także m.in. pieniądze na potrzeby akcji pomocy społecznej.

→ Rochowiak utrzymywał stałe kontakty z szefem Sztabu KO AK mjr/pptł. J. Chylińskim oraz z Inspektorem toruńskim B. Pietkiewiczem.

Zr.: G. Górski, Pomorska Okręgowa Delegatura Rządu RP na Kraj w latach 1941-1945, [w:] Walka podziemna..., s. 193, 198.

MGr 1994

ROCHOWIAK FRANCISZEK

ODR

39

Po wybuchu Powstania Warszawskiego Ekspozytura Pomorska straciła dotychczasowy kontakt z A. Antczakiem. Faktyczne kierownictwo Delegatury Pomorskiej spoczywało odtąd w rękach F. Rochowiaka.

Rochowiak aresztowany został w Toruniu w ramach fali liczących aresztowań na Pomorzu w listopadzie 1944 r.

G. Górski, Pomorska ODR, [w:] Walka podziemna..., s. 197.

MGR 1994

ROCHOWIAK FRANCISZEK

ODR

40

Gł. pomiędzy Rochowiakiem a B. Lipskim docho-
dziło w ODR do różnicy zdań. Dotyczyła ona
przede wszystkim problemu zatrudniania w
strukturach podziemnych ludzi napisanych
na NLN (DVL). (B. Lipski takich ludzi w swoim Mydż.
nie miał). Później Lipski zarzucał także Rochowi-
kowi niekompetencję, przetrzymywanie materiałów
przeznaczonych dla centrali w Warszawie. Rochowiak
jak się zdaje, był zaniepokojony znaczną rozbudową
Mydż. Bezpieczeństwa, ale różnice te nie miały podło-
ża politycznego.

G. Górski, Pomorska ODR, [w:] Walka podziemna...,
s. 198.

MGr 1994

ODR
41

ROCHOWIAK FRANCISZEK

ODR

Rochowiak przykładał dużą wagę do tego, aby w każdym powiecie wytypowany został referent d/s rolnictwa.

G.Górski, Pomorska ODR, [w:] Walka podziemna...,
s. 196.

MGr 1994

ODR
42

ROCHOWIAK FRANCISZEK ps. "Franciszek"

ODR

Szef Ekspozytury Delegatury Rządu RP na Pomorzu.
W końcu września 1941r. wysłannicy Rochowiaka
(jest prawdopodobne, że jednym z nich był J. Sepo-
łowicz) skontaktowali się z Bolesławem Lipskim w
Bydgoszczy, który wyznaczony został do zorgani-
zowania Wydz. Bezpieczeństwa Ekspozytury Delegatury
Rządu na Pomorzu.

Zr.: G.Górski, Pomorska Okręgowa Delegatura Rządu
RP na Kraj w latach 1941-1945, [w:] Walka
podziemna..., s. 193, 194.

MGr 1994

ODR
43

ROCHOWIAK FRANCISZEK "ZAKLICKI FRANCISZEK" ODR

Kierownik Ekspozytury Urzędu Delegata Okręgowego i jednocześnie z-ca Naczelnika Wydz. Administracyjnego z ramienia Antoniego Antczaka - zapewne od początku jesieni 1941r. Był on odpowiedzialny za rozwój i funkcjonowanie wszystkich komórek Delegatury na Pomorzu, w jego też rękach spoczywały sprawy "techniczne" - łączność z Warszawą i wewnętrzna, finanse Ekspozytury.

Zr.: G.Górski, Pomorska Okręgowa Delegatura Rządu RP na Kraj w latach 1941-1945, [w:] Walka podziemna..., s. 192.
MGr 1994

ODR
44

ROCHOWIAK FRANCISZEK

ODR

Prawdopodobnie Rochowiak (bardzo zaangażowany w pracę opieki społecznej) oraz ludzie z jego najbliższego otoczenia byli dysponentami stale rosnących kwot pieniężnych przeliczanych z Warszawy na cele szeroko zakrojonej akcji opieki społecznej na Pomorzu. W dystrybucję pieniędzy zaangażowani zostali niemal wszyscy pracownicy Ekspozytury.

G.Górski, Pomorska ODR, [w:] Walka podziemna..., s. 196.

MGr 1994

ODR.
45

ROCHOWIAK FRANCISZEK

ODR

Rochowiak miał kontakty w niemal wszystkich ważniejszych miastach województwa.

Łącznikiem Rochowiaka, jako szefa Ekspozytury ODR na Pomorzu, był Wojciech Patryas utrzymujący stałą łączność z Włocławkiem, Inowrocławiem, Świeciem i Bydgoszczą. W Bydgoszczy współpracownikami Rochowiaka byli Roszak i Nowak, w Inowrocławiu ks. Walczak. Niewykluczone, że osoby te pełniły funkcje inspektora Obwodu i pełnomocników. Do grona najbliższych - "technicznych" współpracowników Rochowiaka należeli: K.Ceranowicz, B.Krzemiński, F.Antczak, szyfrant T.Nowak.

Zr.: G.Górski, Pomorska Okręgowa Delegatura Rządu RP na Kraj w latach 1941-1945, [w:] Walka podziemna..., s. 193.

MGr 1994

ODR
46

ROCHOWIAK FRANCISZEK „Franciszek Żaklicki” ODR

Członek SP.

Wiosną 1941r. przybył do Torunia Delegat Okr.
Rządu RP na Pom. Antoni Antczak i w wyniku
przeprowadzonych spotkań i rozmów powstał ośrodek
SP skupiony wokół Franciszka Rochowiaka. Wkrótce
ośrodek ten przekształcił się w Ekspozyturę
Delegatury Okręgowej.

Zr.: G. Górski, Pomorska Okręgowa Delegatura Rządu
RP na Kraj w latach 1941-1945, [w:] Walka
podziemna..., s. 188-189, 192.

MGr 1994

ROCHOWIAK FRANCISZEK

ODR
47
ODR

Współpracował z nim Czesław Dawidzki - pracownik
Wydz. Administracyjnego ODR na Pom., który często
przyjeżdżał na Pomorze.

Zr.: G.Górski, Pomorska Okręgowa Delegatura Rządu
RP na Kraj w latach 1941-1945, [w:] Walka
podziemna..., s. 190.

MGr 1994

ODR
48

ROCHOWIAK FRANCISZEK

Rochowiak wzięty do niewoli i internowany, gdy
KO AK w połowie 1944 r. polecił przy zdanode-
towach poszczególnych szeregach (~~ko~~) wytypowanie
referentów d/s administracji (zmilitaryzowanej).

G. Goński, Pomorska ODR, [w:] *Walka podziemna*,
s. 198.

MG 194

Rodowisko Franciszki ps. Zalkliki

Tomora
ODR 49

licencjacja PAP utraciła w 1945
2 ODR

Wzrost 1,70 m, z długimi włosami...
Rocz. Tor, 15 s. 62

RP-94

Toruń 50
ODR

Rochowiak Franciszek
ps. "Zaklicki"

- Kierownik ekspozytury CDR z siedzibą w Toruniu.
Aresztowany przez Niemców w sierpniu 1944.
Popełnił samobójstwo w więzieniu toruńskim.

Mat. z Konfer., "Armię Krajową na tororzu",
str. 124, 125,

K.Wojt./94.

Tomii 51
ODR

Rochowick
dostarczał Śliwowickiemu pieniądze na zapomogi
dla rodzin polskich,
w sierpniu 1944 został aresztowany wraz z naj-
bliższymi współpracownikami. Torturowany,
nie myślał ni o sobie. Popisał samobójstwo
w celu uwolnienia

Namkiewicz Z., z drzewia suchu opom... Rozr. 15
s. 67

RP-94

Roeliswaale Franciszek
drugaer Stronictwa Pracy. 14 grudnia 1939 ma-
wzięcia z nim kontakt przez organizację „Ojczyzna”
Na zebraniu w Toruniu w dniu 1942 r. ustalono
że zostanie on kierownikiem dyspozycji
ODR na terenie Pomorza. Został dopięciom
nym wojewódzki pomorskim: Przew. Józefa St.
wiodącego kontaktował się z imp. wojewódzki
Prorokiem Pollicicorem [ ]

Torun
ODR 52

Kanclerz z. z drępski rudiu operu... Rozr. Br. 15

s.66

KP-94

TORUN
ODR
53

ROŚLONIAK FRANCISZEK
ps. „FRANCISZEK „GOMÓRZE”
„ZAKLICKI”

G. Górski, Ustrój PPR... , s. 260
Jenže, tołumisz. Pol. Poł. .... , s. 232, 233
JGX/95

DDR
54

Rochowicki Franciszek

Był w punkcie kontrolnym w Gdyni,
A wieszaniu Barbary Postulskiej przy
ul. Śmiełowskiej 79/13

Zob. T. Postulskie B., ul. Gdynie,

HMM-95

I/1/13

Rochowale

Tomii
57

rel.: Prądniska Czeskono, li. 5/3

RP-4/95

2

Jesp. Joneu 58

Lochorial Franciszek 7 256

lpx "Andrzej 4"

1939

1945

Arch. t. XXVI, str. 185, rel. Boguska Cz.

W. S. 1938

Rochowiak Franciszek <sup>ODR
Zetola</sup>

By-
dga

59

FRANCISZEK ROCHOWIAK Ps. „Franciszek” i „Zaklicki”.
Ukończył prawo na Uniwersytecie Poznańskim, był dziennikarzem. Wiosną 1941 r. Antoni Antczak, po zaprzysiężeniu, mianował go kierownikiem Ekspozytury Rządu z siedzibą w Toruniu. Wydawał i kolportował m. in. „Zachodnią Straż Rzplitej”, „Ziemię Zachodnie” i „Głos Serca Polskiego”.

Aresztowany 22 listopada 1944 r. przez toruńskie gestapo, w wyniku bestialskich tortur zmarł następnego dnia w więziennej celi. Jego żonę, Marię aresztowano 8 grudnia i skazano na pobyt w KZ Oranienburg. Z uwagi na wysoko zaawansowaną ciążę (7 miesiąc) osadzono ją czasowo w obozie w Potulicach, gdzie szczęśliwie doczekała wyzwolenia.

Fragment artykułu w
pt. „Klimy byli” z Ilustrowane
nego Ilustr. Polskiego nr 100/90 r.
z 30.04.1990 r.

1995
198.

Rochowiak Franciszek
prybr. noszący „Zabliński”

ODR
Pom. 60

W czasie okupacji pracował na stanowisku palestra c.o. w koszarach artylerii śluczk i zdawał poprowadzić do kłuspiareży wielu ludzi, litomych kontaktował z Pietkiewiczem - komendk. Gospekt. A K Tomni (od lipca 1942?)

zob: J: M- 31/640 Pietkiewicz Broni-
staw, 220

Wsk. II, 2000

Rochowicki Franciszek
"Laklicki"

TOM III
OD 2, 61

Kierownik Ekspozytury Okręgowej Delegatury
Rządu na Pomorze

zob. Wyniad i kontrwyw. AK, pod red.
Buthaka Władysława, W-wa 2008,
s. 157, 161 (art. Górniewskiego), bibl. FAPAK

Janowski II'u

+ Rochowiak Franciszek
ps. "Lalkichin"

ODR
62

Mianowany na kierownika Ekspozytur
Okręgowej Delegatury Bezpieczeństwa (Pomoc)
na zebraniu, które odbyło się
wiosną 1944 r. w Wojciechu Paty-
rasie; powołał Ekspozyturę i jej
kierownika przybyły na zebranie
Włody Antoni Antczak.

zob. T.M. 181/790 Pom. s. 1 Antoni Antoni
4XIX'02 - ODR

Rochowiak Franciszek

ODR 63

ps. "Zablicki"

działający z ramienia Obiegowej
Delegatury w Pomorsku w końcu
wiosny lub w początkach październi-
ka 1941 r. włączył do konspiracji
- pracy w Delegaturze Obr. Bolesława
Lipskiego ps. "Bartel".

zob: J. M. 243/852 Pom. 2. II s. 9

- Lipski B. - ODR

4/1 X 102

Dochowiak Franciszek

002
Pomona 4

S. Andrzeja nr. 1901r.

zob. matka biograficzne - J:W: 181/7909a.

Antoni Antczak, 12. 12. 1845 s. 6 - ODR 13

odznaczony pośmiertnie Krzyżem
Komandorskim Orderu Odrodzenia
Polski (1990r.)

28. IX '02

Rochowiak Franciszek

ODP

65

Kier. Ekspozytury Delegatury
Rządu RP na Pomorze;
Antoni Antozek - Delegat Rządu
utrzymuje z nim kontakt przez
swych krewnych - emigranszy:
Czesław Dawidski, Jan Teska,
Ignacy Wujek.

zob. T.M.: 181/790 z. II s. 2 Antoni
Antozek - ODP -

Rochowiak Franciszek
ps. „Zablicki”, Franciszek

ODD

66

Szef Ekspozytury ODD w Toruniu,
podległy mu B. Lipski oraz jego
destypany Kazimierz Koleniński i
sędzia Stefan Karbowski.

zob. T.M.: 114/723 Pom. cz. T/1
St. Nowicki - ODD

ak. IX 102

Rochowiak Franciszek ^{Janowa ODR} 67
ps. "Andrzej"

Insek asywi at Józefowi Gutschke
sporadycznie, duże ilości prasy kompira-
cyjnej oraz pieniądze na osiata.

zob: T. W. 1029/1773 Pom. Gutschke Józef
- ODR - karta informacyjna

W. IX '02

Dochowiak Franciszek ODR
krypt. "II" / A. ps. Franciszek
Franciszek
Frudl
Tom. 68

Kierownik Ekspozytury Mędu
(Bisim) Okręgowego Delegata.

zob. Chrusanowski B., Delegatura
Prezesa I P. na Kraj na
Pomorsku..., Toruń 2011, s. 304,
passim.

złp. VII'14

Rochowiak Franciszek

